
Vergaderjaar 2025–2026

36 915XIV

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende met de Voorjaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3, eerste lid](#), van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in:

- de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (XIV);
- de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie;
- de begrotingsstaat voor het begrotingsfonds Diergezondheidsfonds (F)

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (XIV)

J. van Essen

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1000	5	10
=> 1000	10	20

2 Beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Overzicht belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikel-nummer	Uitgaven 2026	Uitgaven 2027	Uitgaven 2028	Uitgaven 2029	Uitgaven 2030	Uitgaven 2031
Vastgestelde begroting 2026		4.263.755	4.297.707	3.722.298	4.010.240	3.926.808	1.855.220
Mutaties coalitieakkoord							
Natuurherstel	22	43.500	16.500	–	–	–	–
Natuurbeheer	22	16.000	16.000	–	–	–	–
Natuur Caribisch Nederland	22	7.500	–	–	–	–	–
Gewasbescherming	21	8.600	3.000	2.000	–	–	–
Biologische landbouw	21	4.000	2.000	–	–	–	–
Doelsturing	21	3.000	4.000	–	–	–	–
Mestvergistig	21	6.000	–	–	–	–	–
Dierwaardigheid	21	4.000	6.000	–	–	–	–
Experimenteerlocaties	23	4.000	–	–	–	–	–
Taboer	21	1.700	600	600	600	400	–
Ombuiging rode diesel	div	–	– 146.000	– 146.000	– 146.000	– 146.000	– 146.000
Ombuiging vervolgpakket Nederland van het slot	51	–	– 107.082	– 467.835	– 1.527.594	– 1.689.708	– 281.712
Belangrijkste suppletoire mutaties							
Apurement	21	50.000	12.500	12.500	5.000	5.000	5.000
Kasschuif vrijwillige beëindigingsregeling	21	140.000	300.000	235.000	175.000	30.000	–
Overige mutaties		–	–	–	–	–	–
		242.153	163.983	101.012	81.361	58.875	65.564
Stand 1e suppletoire begroting 2026		4.029.902	3.641.242	3.459.575	2.598.607	2.185.375	1.498.072

Toelichting

Mutaties uit het coalitieakkoord betreft € 150 mln. uit de € 20 mld. die met het coalitieakkoord wordt gereserveerd voor LVVN voor o.a. stikstof, landbouw en natuur. De resterende middelen worden met een volgende begrotingswijziging overgeheveld van de Aanvullende Post naar LVVN.

Natuurherstel

Voor een versnelde aanpak voor natuurherstel wordt € 60 mln. vrijgemaakt. Dit is bestemd voor projecten op het gebied van o.a. hydrologisch herstel, de aanpak van invasieve exoten, bosrevitalisatie en natuur in grote wateren.

Natuurbeheer

Terreinbeheerders met natuurgrond kunnen onder voorwaarden via het Subsiestelsel Natuur en Landschap subsidies van provincies krijgen. Met deze extra middelen kunnen de provincies de terreinbeheerders beter in staat stellen om de natuur te beheren. Hierdoor wordt de bestaande natuur beter op orde gehouden.

Natuur Caribisch Nederland

Ten behoeve van de natuur in Caribisch Nederland wordt € 7,5 mln. vrijgemaakt voor natuurherstel in de bijzondere gemeenten Bonaire, St Eustatius en Saba.

Gewasbescherming

Om de afhankelijkheid van chemische gewasbescherming te verminderen wordt € 13,6 mln. gereserveerd. Hiermee wordt een benchmarkingsysteem voor telers doorontwikkeld en wordt een praktijkprogramma voor niet-chemische alternatieven opgezet.

Biologische landbouw

Er wordt € 6 mln. aanvullend beschikbaar gesteld voor het vergroten van de afzetmarkt voor biologisch voedsel. Dit draagt bij aan de doelstelling uit het Actieplan Biologisch dat in 2030 15% van het landbouwareaal biologisch is.

Doelsturing

Met doelsturing hebben bedrijven meer vrijheid in het halen van doelen op het gebied van stikstof, klimaat en waterkwaliteit. Er is reeds € 200 mln. beschikbaar op de begroting om doelsturing te ontwikkelen. Het kabinet wil doelsturing met gebiedsgerichte normen mogelijk maken, waarvoor extra middelen beschikbaar worden gesteld.

Mestvergisting

In een monomestvergister kan met methaan uit de mest biogas (groen gas) gemaakt worden. Hiermee worden emissies gereduceerd. Via leningen aan startende vergistingscoöperaties wordt mestvergisting gestimuleerd. Dit zal door het Nationaal Groenfonds uitgevoerd worden.

Dierwaardigheid

Bedrijven en baasjes dragen verantwoordelijkheid voor het welzijn van hun dieren. De inzet is dat dieren dierwaardig worden gehouden. Voor dieren in de veehouderij zijn afspraken gemaakt in het convenant dierwaardige veehouderij en wordt gewerkt aan een ontwerp Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) die rond de zomer naar de Tweede Kamer wordt gestuurd. Dat dieren dierwaardig gehouden moeten worden, geldt niet alleen voor productiedieren, maar ook voor gezelschapsdieren. Hiervoor wordt in 2026 € 4 mln. aan de LVVN-begroting toegevoegd, voor onder andere het lanceren van een voorlichtingscampagne verantwoord houderschap, voor de aanpak bijtincidenten en voor registratie en identificatie van dieren. Van deze middelen wordt ook € 1 mln. ingezet voor het uitvoeren van een wettelijke taak (Wet dieren) van de Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) om te handhaven op dierverwaarlozing bij particulieren.

Experimenteerlocaties

Experimenteerlocaties ondersteunen de land- en tuinbouw met baanbrekende innovatieve praktijken. De innovaties die ondersteund worden leveren een bijdrage aan doelen zoals emissiereductie of duurzame bedrijfsontwikkeling. Met dit aanvullende budget wordt een extra experimenteerlocatie gesubsidieerd.

Ombuiging rode diesel

In het coalitieakkoord wordt € 20 mld. gereserveerd voor een fonds voor stikstof, landbouw en natuur. Dit wordt deels gefinancierd door om te buigen op de middelen

die onder kabinet Schoof ter vervanging van rode diesel waren gereserveerd.

Ombuiging vervolgpakket Nederland van het slot

In het coalitieakkoord wordt € 20 mld. gereserveerd voor een fonds voor stikstof, landbouw en natuur. Dit wordt deels gefinancierd door om te buigen op de middelen die onder kabinet Schoof voor het vervolgpakket Nederland van het slot waren gereserveerd.

Apurement

LVVN is verantwoordelijk voor de verstrekking van subsidies van het Europese Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB). In enkele gevallen oordeelt de Europese Commissie dat een subsidie niet EU-conform is verstrekt en volgt een correctie. LVVN betaalt de kosten hiervan uit de begrotingsreserve Apurement. Deze reserve wordt aangevuld voor toekomstige conformiteitsprocedures.

Kasschuif vrijwillige beëindigingsregeling

De openstelling van de Landelijke Vrijwillige beëindigingsregeling veehouderijlocaties (Vbr) is later dan voorheen voorzien. De verwachte openstelling is eind 2026, waardoor de eerste betalingen in 2027 zullen plaatsvinden. Met deze schuif worden middelen een jaar doorgeschoven.

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

Overzicht belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (Eerste suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Ontvangsten 2026	Ontvangsten 2027	Ontvangsten 2028	Ontvangsten 2029	Ontvangsten 2030	Ontvangsten 2031
Vastgestelde begroting 2026		104.163	133.156	146.341	73.581	58.905	57.977
Belangrijkste suppletoire mutaties							
Terugbetalingen MGA	22	50.850					
NVWA afrekening 2025	24	31.124					
RVO afrekening 2025	24	25.000					
Schuif verkoop gronden NGB	22	-5.041	-57.242	-67.517	5.800	20.000	30.000
Overige mutaties		13.500	7.750	8.588	9.500	9.984	5.000
Stand 1e suppletoire begroting 2026		219.596	83.664	87.412	88.881	88.889	92.977

Toelichting

Terugbetalingen MGA

In 2020 is de Regeling provinciale aankoop veehouderijen nabij N2000-gebieden (Maatregel Gerichte Aankoop) opengesteld voor een gebiedsgerichte aanpak van het vrijwillig beëindigen van veehouderijlocaties. In latere jaren werden de generieke Lbv en Lbv-plus opengesteld die financieel aantrekkelijker zijn. Hierdoor is het budget voor de Maatregel Gerichte Aankoop gedeeltelijk onbesteed gebleven. De overgebleven middelen uit deze specifieke uitkering worden door de provincies terugbetaald aan LVVN. In 2026 verwacht LVVN € 50,9 mln. te ontvangen.

NVWA afrekening 2025

LVVN ontvangt € 26 mln. van de NVWA omdat sprake is van een surplus eigen vermogen, blijkens de jaarrekening NVWA over 2025. Ook heeft de NVWA bij voorschot € 5 mln. ontvangen voor opdrachten die niet zijn uitgevoerd. Dit wordt terugbetaald.

RVO afrekening 2025

De RVO heeft bij voorschot € 25 mln. ontvangen voor opdrachten die niet zijn uitgevoerd. Dit wordt terugbetaald.

Kasschuif verkoop gronden NGB

De Nationale Grondbank (NGB) is een instrument van LVVN om de grondmobiliteit in een gebied te vergroten. Na aankoop kan grond een andere bestemming krijgen, om vervolgens te worden doorverkocht. Het tempo waarmee grond wordt aangekocht en verkocht ligt lager dan eerst verwacht. Deze kasschuif zorgt ervoor dat de middelen op de begroting aansluiten bij het verwachte ritme van aankoop en verkoop.

3 Beleidsartikelen

3.1 Artikel 21: Land- en tuinbouw

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 21 uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerpbe- grotting t (1)	Muta- ties via NvW, mo- ties, amen- de- men- ten en ISB (2)	Vastge- stelde be- grotting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begrotting (4)	Stand 1e suppletoire begrotting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
		2.005.010	0	2.005.010	-	1.441.888	625.923	- 33.000	- 52.336	-	240.003
					563.122					110.418	
	Uitgaven	1.736.107	0	1.736.107	-	1.455.113	-	194.504	89.130	-	156.091
					280.994		582.709			107.186	
21.1	Agrarisch ondernemer- schap	253.548	0	253.548	- 25.735	227.813	1.242	52.114	16.047	6.314	34.846
	<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	122.556	0	122.556	1.201	123.757	1.126	- 66	- 9.866	- 6.866	4.568
	Verdienver- mogen	122.556	0	122.556	1.201	123.757	1.126	- 66	- 9.866	- 6.866	4.568
	<i>Garanties</i>	1.805	0	1.805	0	1.805	0	0	0	0	1.805
	Verliesdecla- raties borg- stellingskred- dient	1.805	0	1.805	0	1.805	0	0	0	0	1.805
	<i>(Schade)ver- goeding</i>	9.000	0	9.000	- 494	8.506	0	0	0	0	0
	PAS-melders	9.000	0	9.000	- 494	8.506	0	0	0	0	0
	<i>Opdrachten</i>	9.284	0	9.284	- 3.112	6.172	- 2.470	1.180	1.180	1.180	9.946
	Verdienver- mogen	9.284	0	9.284	- 3.112	6.172	- 2.470	1.180	1.180	1.180	9.946
	<i>Bijdrage aan agentschap- pen</i>	107.376	0	107.376	- 73.330	34.046	- 9.914	38.500	19.733	7.000	10.000
	Rijksvast- goedbedrijf t.b.v. Natio- nale Grond- bank	107.376	0	107.376	- 73.330	34.046	- 9.914	38.500	19.733	7.000	10.000
	<i>Storting/ont- trekking be- grottingsre- serve</i>	3.527	0	3.527	50.000	53.527	12.500	12.500	5.000	5.000	8.527
	Storting be- grottingsre- serve apure- ment	2.500	0	2.500	50.000	52.500	12.500	12.500	5.000	5.000	7.500
	Storting be- grottingsre- serve borg- stellingskred- dient	1.027	0	1.027	0	1.027	0	0	0	0	1.027
21.2	Agroketens	1.317.729	0	1.317.729	-	1.088.787	-	147.647	83.631	-	69.525
					228.942		585.504			101.142	
	<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	1.233.236	0	1.233.236	-	1.015.067	-	168.227	81.772	-	57.291
					218.169		504.851			102.608	
	Veehouderij en dierlijke ketens	37.564	0	37.564	- 7.065	30.499	- 762	- 868	1.937	1.748	3.852
	Glastuinbouw	109.565	0	109.565	- 9.788	99.777	8.003	- 5.674	- 3.151	- 38.120	52.345

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 21 uitgaven (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe- grotting t (1)	Muta- ties via NvW, mo- ties, amen- de- men- ten en ISB (2)	Vastge- stelde be- grotting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Plantaardige ketens	19.788	-2.000	17.788	8.820	26.608	- 10.537	- 13.476	- 14.759	- 13.981	1.094
Vrijwillige be- eindiging, verplaatsing en extensive- ring	1.030.319	-1.000	1.029.319	-	838.183	-	235.000	175.000	30.000	0
Doelsturing	36.000	0	36.000	- 19.000	17.000	- 1.555	- 255	- 255	- 255	0
Overige sub- sidies GLB	0	0	0	0	0	0	- 46.500	- 77.000	- 82.000	0
<i>Leningen</i>	<i>47.200</i>	<i>0</i>	<i>47.200</i>	<i>912</i>	<i>48.112</i>	<i>- 93.767</i>	<i>- 44.550</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Investerings- fonds Duur- zame Land- bouw	40.000	0	40.000	0	40.000	- 91.900	- 43.900	0	0	0
Overige le- ningen	7.200	0	7.200	912	8.112	- 1.867	- 650	0	0	0
<i>Opdrachten</i>	<i>19.000</i>	<i>0</i>	<i>19.000</i>	<i>- 7.982</i>	<i>11.018</i>	<i>8.965</i>	<i>19.864</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Plantaardige ketens	0	0	0	1.500	1.500	0	0	0	0	0
Doelsturing	19.000	0	19.000	- 9.482	9.518	8.965	19.864	0	0	0
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>13.246</i>	<i>0</i>	<i>13.246</i>	<i>297</i>	<i>13.543</i>	<i>2.149</i>	<i>2.106</i>	<i>1.859</i>	<i>1.466</i>	<i>12.234</i>
College toela- ting gewas- bescher- mingsmidde- len en bioci- den	1.886	3.000	4.886	55	4.941	- 8	- 16	- 51	- 101	1.383
Raad voor de Plantenras- sen	1.522	0	1.522	- 348	1.174	- 8	- 16	- 53	- 104	1.395
Keuringsdien- sten	9.838	0	9.838	590	10.428	2.165	2.138	1.963	1.671	9.456
<i>Bijdrage aan medeoverhe- den</i>	<i>5.047</i>	<i>0</i>	<i>5.047</i>	<i>- 4.000</i>	<i>1.047</i>	<i>2.000</i>	<i>2.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Specifieke uitkeringen	1.047	0	1.047	0	1.047	0	0	0	0	0
Overige bij- drage aan medeoverhe- den	4.000	0	4.000	- 4.000	0	2.000	2.000	0	0	0
21.3 Mestbeleid	89.562	0	89.562	- 24.617	64.945	- 11.087	- 16.467	- 16.956	- 12.921	2.679
<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	<i>89.562</i>	<i>0</i>	<i>89.562</i>	<i>- 24.617</i>	<i>64.945</i>	<i>- 11.087</i>	<i>- 16.467</i>	<i>- 16.956</i>	<i>- 12.921</i>	<i>2.679</i>
Aanpak mest- markt	89.562	0	89.562	- 24.617	64.945	- 11.087	- 16.467	- 16.956	- 12.921	2.679
21.4 Diergezond- heid en die- renwelzijn	50.373	0	50.373	- 1.903	48.470	6.074	5.169	82	- 6	28.775
<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	<i>5.680</i>	<i>0</i>	<i>5.680</i>	<i>- 88</i>	<i>5.592</i>	<i>- 141</i>	<i>- 60</i>	<i>- 60</i>	<i>- 60</i>	<i>4.162</i>

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 21 uitgaven (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe- groting t (1)	Muta- ties via NvW, mo- ties, amen- de- men- ten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
Dierenwelzijn	5.680	0	5.680	- 88	5.592	- 141	- 60	- 60	- 60	4.162
<i>Opdrachten</i>	<i>30.949</i>	<i>0</i>	<i>30.949</i>	<i>- 1.815</i>	<i>29.134</i>	<i>6.230</i>	<i>5.258</i>	<i>237</i>	<i>240</i>	<i>10.779</i>
Diergezond- heid	7.125	0	7.125	424	7.549	460	488	467	470	5.122
Dierenwelzijn	23.824	0	23.824	- 2.239	21.585	5.770	4.770	- 230	- 230	5.657
<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	<i>2.554</i>	<i>0</i>	<i>2.554</i>	<i>0</i>	<i>2.554</i>	<i>- 15</i>	<i>- 29</i>	<i>- 95</i>	<i>- 186</i>	<i>2.329</i>
Centrale Commissie Dierproeven	2.554	0	2.554	0	2.554	- 15	- 29	- 95	- 186	2.329
<i>Bijdrage aan (andere) be- grotings- hoofdstukken</i>	<i>11.190</i>	<i>0</i>	<i>11.190</i>	<i>0</i>	<i>11.190</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>11.505</i>
Diergezond- heidsfonds	11.190	0	11.190	0	11.190	0	0	0	0	11.505
21.5 Voedselbe- leid	24.895	0	24.895	203	25.098	6.566	6.041	6.326	569	20.266
<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	<i>7.934</i>	<i>0</i>	<i>7.934</i>	<i>- 919</i>	<i>7.015</i>	<i>- 443</i>	<i>- 445</i>	<i>- 160</i>	<i>- 160</i>	<i>4.744</i>
Integraal voedselbeleid	7.934	0	7.934	- 919	7.015	- 443	- 445	- 160	- 160	4.744
<i>Opdrachten</i>	<i>5.734</i>	<i>0</i>	<i>5.734</i>	<i>1.033</i>	<i>6.767</i>	<i>7.000</i>	<i>6.500</i>	<i>6.500</i>	<i>500</i>	<i>4.844</i>
Integraal voedselbeleid	5.734	0	5.734	1.033	6.767	7.000	6.500	6.500	500	4.844
<i>Bijdrage aan (inter-)natio- nale organi- saties</i>	<i>11.227</i>	<i>0</i>	<i>11.227</i>	<i>89</i>	<i>11.316</i>	<i>9</i>	<i>- 14</i>	<i>- 14</i>	<i>229</i>	<i>10.678</i>
FAO en ove- rige contribu- ties	11.227	0	11.227	89	11.316	9	- 14	- 14	229	10.678
Ontvangsten	59.121	0	59.121	559	59.680	- 55.575	- 65.850	7.467	21.667	55.747

Tabel 5 Budgettaire gevolgen van beleid art. 21 ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontvangsten	Ontwerpbe- groting t (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde begroting + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Muta- tie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
		59.121	0	59.121	559	59.680 – 55.575 – 65.850			7.467	21.667	55.747
21.1	Agrarisch onderne- merschap	44.799	0	44.799	– 5.041	39.758 – 57.242 – 67.517			5.800	20.000	39.758
	<i>Ontvangsten</i>	44.799	0	44.799	– 5.041	39.758 – 57.242 – 67.517			5.800	20.000	39.758
	Ontvangsten ZBO's/RWT's	2.300	0	2.300	0	2.300	0	0	0	0	2.300
	Provisies borgstellings- krediet	1.800	0	1.800	0	1.800	0	0	0	0	1.800
	Onttrekking begrotings- reserve borgstellings- krediet	25.000	0	25.000	0	25.000	0	0	0	0	0
	Verkoop gronden Natio- nale Grondbank	10.041	0	10.041	– 5.041	5.000 – 57.242 – 67.517			5.800	20.000	30.000
	Overige ontvangsten	5.658	0	5.658	0	5.658	0	0	0	0	5.658
21.2	Agroketens	513	0	513	0	513	1.667	1.667	1.667	1.667	2.180
	<i>Ontvangsten</i>	513	0	513	0	513	1.667	1.667	1.667	1.667	2.180
	Terugontvangen subsi- dievoorschotten	0	0	0	0	0	1.667	1.667	1.667	1.667	1.667
	Overige ontvangsten	513	0	513	0	513	0	0	0	0	513
21.3	Mestbeleid	2.209	0	2.209	4.500	6.709	0	0	0	0	2.209
	<i>Ontvangsten</i>	2.209	0	2.209	4.500	6.709	0	0	0	0	2.209
	Monitoring en handha- ving mestbeleid	2.209	0	2.209	4.500	6.709	0	0	0	0	2.209
21.4	Diergezondheid en dierenwelzijn	11.600	0	11.600	1.100	12.700	0	0	0	0	11.600
	<i>Ontvangsten</i>	11.600	0	11.600	1.100	12.700	0	0	0	0	11.600
	Identificatie en Registra- tie	5.200	0	5.200	1.100	6.300	0	0	0	0	5.200
	Ontvangsten ZBO's/RWT's	500	0	500	0	500	0	0	0	0	500
	Overige ontvangsten	5.900	0	5.900	0	5.900	0	0	0	0	5.900

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen dalen met € 563,1 mln. Deze afname is voornamelijk het gevolg van vertraging bij de Vrijwillig beëindigingsregeling (zie ook toelichting bij uitgaven). Hierdoor schuiven er € 700 mln. aan verplichtingen door naar 2027. Daarnaast is de geplande openstelling van de subsidie extensiveringregeling melkveehouderij van vorig jaar opgeschoven naar dit jaar. Hierdoor worden de verplichtingen van dit jaar opgehoogd met € 200 mln.

21.1 Agrarische ondernemerschap

Bijdrage aan agentschappen

Rijksvastgoedbedrijf t.b.v. Nationale Grondbank

Het budget voor bijdrage aan agentschappen wordt met € 73,3 mln verlaagd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat door externe marktomstandigheden er dit jaar minder grondaankopen gedaan worden dan oorspronkelijk verwacht (€ 75 mln). Deze grondaankopen zullen in een later jaar plaatsvinden.

Storting/onttrekking begrotingsreserve

Storting begrotingsreserve Apurement

LVVN is verantwoordelijk voor de subsidies van het Europese Gemeenschappelijk

Landbouw Beleid. In enkele gevallen wordt geoordeeld dat dit niet EU-conform is gebeurd en volgt een correctie door de EC. Kosten hieruit worden door LVVN betaald uit de begrotingsreserve Apurement. Deze reserve wordt aangevuld voor toekomstige conformiteitsprocedures.

21.2 Agroketens

Subsidies

Vrijwillige beëindiging, verplaatsing en extensivering

Het subsidiebedrag voor de beëindigingsregelingen wordt verlaagd met € 218 mln. Dit komt met name door een verschuiving van middelen naar latere jaren voor de vrijwillige beëindigingsregeling (€ 140 mln.). Dit komt omdat de openstelling later dit jaar pas gepland staat waardoor pas in 2027 de eerste uitbetalingen zullen plaatsvinden aan ondernemers die meedoen aan de regeling. Door deze vertraging van de openstelling schuiven de middelen die in 2026 – 2028 stonden allemaal een jaar door. Verder worden er middelen overgeheveld naar artikel 24 voor de RVO als uitvoeringskosten (€ 18 mln.) voor de lopende regelingen. Ook worden middelen die vrijkomen doordat boeren die zich uitschrijven van de regelingen ingezet voor dekking op de LVVN begroting (€ 49 mln.).

Het subsidiebedrag voor de landelijke verplaatsingsregeling wordt verhoogd met € 17 mln. Dit is de eindejaarmarge die is opgevraagd van vorig jaar. De regeling staat nog open t/m 2027 en is daarom moeilijk te ramen omdat niet in te schatten is wanneer ondernemers zich inschrijven voor de regeling.

Doelsturing

Het subsidiebedrag voor doelsturing op dit beleidsartikel wordt in 2026 met € 19 mln. verlaagd. Dit komt met name door een verschuiving van subsidiebudget naar opdrachtenbudget voor doelsturing (€ 16,6 mln.) waaruit meerdere projecten in 2026 worden gefinancierd. Daarnaast komt dit doordat deze middelen worden ingezet voor onderzoek en daarom zijn geschoven naar artikel 23 van de LVVN-begroting (€ 2,4 mln.).

21.3 Mestbeleid

Subsidies

Aanpak mestmarkt

Het uitgavenbudget wordt met € 24,6 mln. verlaagd, wat met name wordt veroorzaakt door een verschuiving van het budget voor de NVWA (€ 19,3 mln.) en RVO (€ 2,0 mln.) naar artikel 24 van de LVVN-begroting. Daarnaast wordt € 4,9 mln. naar artikel 23 geschoven voor de uitvoering van het Landelijk meetnet effecten mestbeleid (LMM). Op het budget vindt ook een ophoging van € 6,0 mln. plaats met middelen uit het Coalitieakkoord ten behoeve van het stimuleren van mestvergisters.

Budgetflexibiliteit

Tabel 6 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	65,6%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	13,6%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	19,6%
<i>nog niet ingevuld/vrij te besteden</i>	1,2%

3.2 Artikel 22 Natuur, visserij en landelijk gebied

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid art. 22 uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerpbe- groting t (1)	Muta- ties via NvW, mo- ties, amen- de- men- ten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
		1.316.331	0	1.316.331	- 190.516	1.125.815	- 30.388	- 20.366	50.583	32.802	338.163
	Uitgaven	1.248.058	0	1.248.058	- 203.482	1.044.576	- 33.388	- 24.731	46.061	36.737	338.122
22.1	Natuur en biodiversiteit	593.490	0	593.490	- 148.809	444.681	- 51.792	- 56.533	10.813	12.277	299.301
	<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	329.322	0	329.322	- 165.991	163.331	- 84.294	- 66.889	19.239	18.399	225.787
	Natuur en bio- diversiteit op land	322.499	0	322.499	- 164.825	157.674	- 83.063	- 66.661	19.379	17.379	221.918
	Natuur en bio- diversiteit grote wateren	300	0	300	0	300	0	0	0	0	0
	Natuur en maatschappij	5.762	0	5.762	- 1.166	4.596	- 1.220	- 217	- 129	1.031	3.119
	Kroondomei- nen	761	0	761	0	761	- 11	- 11	- 11	- 11	750
	<i>Leningen</i>	20.845	0	20.845	- 1.090	19.755	- 2.000	0	0	0	21.997
	Nationaal Groenfonds	20.845	0	20.845	- 1.090	19.755	- 2.000	0	0	0	21.997
	<i>Opdrachten</i>	97.527	0	97.527	7.906	105.433	34.672	10.723	- 7.231	- 3.774	18.925
	Natuur en bio- diversiteit op land	42.788	0	42.788	25.312	68.100	32.088	2.009	- 9.966	- 3.535	4.518
	Natuur en bio- diversiteit grote wateren	47.242	0	47.242	- 16.559	30.683	2.531	8.659	2.735	- 239	11.737
	Natuur en maatschappij	4.827	0	4.827	- 587	4.240	0	0	0	0	0
	Internationale samenwer- king	2.670	0	2.670	- 260	2.410	53	55	0	0	2.670
	<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	33.267	0	33.267	2.342	35.609	- 184	- 367	- 1.195	- 2.348	29.952
	Staatsbosbe- heer	33.267	0	33.267	2.342	35.609	- 184	- 367	- 1.195	- 2.348	29.952
	<i>Bijdrage aan medeoverhe- den</i>	110.689	0	110.689	7.450	118.139	0	0	0	0	800
	Caribisch Ne- derland	899	0	899	7.450	8.349	0	0	0	0	800
	Specifieke uit- keringen	109.790	0	109.790	0	109.790	0	0	0	0	0
	<i>Bijdrage aan (inter-)natio- nale organisa- ties</i>	1.840	0	1.840	574	2.414	14	0	0	0	1.840
	Internationale samenwer- king	1.840	0	1.840	574	2.414	14	0	0	0	1.840
22.2	Visserij	85.241	0	85.241	- 24.802	60.439	2.076	4.777	8.024	8.613	26.872

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleid art. 22 uitgaven (bedragen x € 1.000)

	Ontwerpbe- groting t (1)	Muta- ties via NvW, mo- ties, amen- de- men- ten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	37.098	0	37.098	- 5.724	31.374	- 95	- 95	- 95	- 95	4.991
Duurzame visserij	30.675	0	30.675	- 2.000	28.675	0	0	0	0	0
Europese fondsen vis- serij	6.423	0	6.423	- 3.724	2.699	- 95	- 95	- 95	- 95	4.991
<i>Opdrachten</i>	34.008	0	34.008	- 18.712	15.296	- 439	1.459	5.148	5.946	5.006
Duurzame visserij	34.008	0	34.008	- 18.712	15.296	- 439	1.459	5.148	5.946	5.006
<i>Bijdrage aan agentschap- pen</i>	14.135	0	14.135	- 366	13.769	2.610	3.413	2.971	2.762	16.875
Rijkswater- staat	14.135	0	14.135	- 366	13.769	2.610	3.413	2.971	2.762	16.875
22.3 Landelijk ge- bied	569.327	0	569.327	- 29.871	539.456	16.328	27.025	27.224	15.847	11.949
<i>Subsidies (re- gelingen)</i>	12.220	0	12.220	2.126	14.346	3.992	14.846	13.888	6.643	0
Toekomst lan- delijk gebied	12.220	0	12.220	2.126	14.346	3.992	14.846	13.888	6.643	0
<i>Opdrachten</i>	48.205	0	48.205	- 25.320	22.885	12.125	12.218	13.375	9.243	11.949
Toekomst lan- delijk gebied	48.205	0	48.205	- 25.320	22.885	12.125	12.218	13.375	9.243	11.949
<i>Bijdrage aan medeoverhe- den</i>	508.902	0	508.902	- 6.677	502.225	211	- 39	- 39	- 39	0
Specifieke uit- keringen	508.902	0	508.902	- 6.677	502.225	211	- 39	- 39	- 39	0
Ontvangsten	30.042	0	30.042	55.685	85.727	4.417	5.255	6.167	6.651	23.944

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 22 ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontvangsten	Ontwerpbe- groting t (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5) = (3) + (4)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Mutatie 2031
		30.042	0	30.042	55.685	85.727	4.417	5.255	6.167	6.651	23.944
22.1	Natuur en biodiversiteit	20.286	0	20.286	50.918	71.204	1.667	1.667	1.667	1.667	16.388
	<i>Ontvangsten</i>	20.286	0	20.286	50.918	71.204	1.667	1.667	1.667	1.667	16.388
	Landinrichtingsrente	18.197	0	18.197	0	18.197	0	0	0	0	12.832
	Overige ontvangsten na- tuur	2.089	0	2.089	50.918	53.007	1.667	1.667	1.667	1.667	3.556
22.2	Visserij	9.756	0	9.756	3.200	12.956	2.750	3.588	4.500	4.984	7.556
	<i>Ontvangsten</i>	9.756	0	9.756	3.200	12.956	2.750	3.588	4.500	4.984	7.556
	Internationale ontvangsten	7.296	0	7.296	0	7.296	0	0	0	0	6.096
	Overige ontvangsten vis- serij	1.460	0	1.460	2.500	3.960	1.250	0	0	0	1.460
	Onttrekking begrotingsre- serve visserij	1.000	0	1.000	700	1.700	1.500	3.588	4.500	4.984	0
22.3	Landelijk gebied	0	0	0	1.567	1.567	0	0	0	0	0
	<i>Ontvangsten</i>	0	0	0	1.567	1.567	0	0	0	0	0
	Diverse ontvangsten	0	0	0	1.567	1.567	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt met € 190,5 mln. verlaagd. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door overhevelingen van middelen en door de kasschuiven die bij «uitgaven» worden toegelicht.

22.1 Natuur en biodiversiteit

Subsidies

Natuur en biodiversiteit op land

Het subsidiebudget voor Natuur en biodiversiteit op land wordt met € 164,8 mln. verlaagd. Dit wordt met name veroorzaakt door overhevelingen naar het Provinciefonds voor het Agrarisch Natuurbeheer (ANB). Het betreft middelen voor de herijking van het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ca. € 83 mln.) en middelen voor provincies om te investeren in de uitbreiding (ca. € 16,5 mln.). Daarnaast vindt er een kasschuif plaats op dit budget van € 55 mln. zodat de middelen voor verschillende provinciale regelingen voor herwaardering en investering in het juiste ritme worden gezet. Tot slot vindt er een kasschuif plaats van € 6,4 mln. om de middelen binnen het programma Veenweide in te zetten vanaf 2027.

Natuur en maatschappij

LVVN heeft voor de periode 2026-2029 een subsidie verstrekt aan het Instituut voor Natuureducatie en duurzaamheid (IVN) voor het coördineren van educatie- en communicatieactiviteiten in de Nationale Parken. Vanaf 2026 wordt er jaarlijks € 1 mln. beschikbaar gesteld aan het IVN. Deze meerjarige subsidie bedraagt maximaal € 5,2 mln. in de periode 2026-2029.

Opdrachten

Natuur en biodiversiteit op land

Het opdrachtenbudget voor Natuur en biodiversiteit op land wordt met € 25,3 mln. verhoogd. Dit betreft een saldo van meerdere mutaties maar betreft met name de volgende posten. Er wordt € 43,5 mln. toegevoegd vanuit de Aanvullende Post voor de versnelling van natuurherstelprojecten. Daarnaast wordt er € 16,0 mln. toegevoegd vanuit de Aanvullende Post voor natuurbeheer. Verder wordt € 15,0 mln. aan middelen doorgeschoven van het budget van 2026 naar 2027 en 2028 omdat deze door vertraging in de besluitvorming niet in 2026 tot besteding kunnen komen. Ook

is een grote opdracht binnen het Programma Natuur vertraagd, waardoor de middelen (€ 7,5 mln.) doorgeschoven worden naar 2028.

Natuur en biodiversiteit grote wateren

Het opdrachtenbudget voor Natuur en biodiversiteit grote wateren wordt met € 16,6 mln. verlaagd. Dit komt met name door een kasschuif voor het programma Natuurversterking Noordzee, waarbij € 15,0 mln. naar latere jaren wordt geschoven om het kasritme van de dit programma in lijn te brengen met de verwachte uitgaven. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten van de RVO voor € 0,9 mln. van dit budget afgeboekt en toegevoegd aan het budget voor de RVO op beleidsartikel 24.

Ontvangsten

Overige ontvangsten natuur

Het ontvangstenbudget in 2026 op het budget voor Overige ontvangsten natuur wordt met € 50,9 mln. verhoogd. Dit wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door terug te ontvangen middelen voor de Maatregel Gerichtte Aankoop – 1- regeling. Dit betreft een specifieke uitkering waarbij niet-bestede middelen worden teruggevorderd door het ministerie van LNVN.

22.2 Visserij

Opdrachten

Duurzame visserij

Het opdrachtenbudget voor Duurzame visserij wordt met € 18,7 mln. verlaagd. Dit komt met name door een aantal kasschuiven voor Wind op Zee- en Noordzeeakkoord-middelen met een bedrag van € 14,3 mln. die in het juiste kasritme worden gezet om aan te sluiten bij de verwachte uitgaven. Daarnaast worden voor verschillende projecten de uitvoeringskosten voor de RVO overgeboekt naar het budget voor RVO op beleidsartikel 24. Het betreft hier een bedrag van € 1,2 mln. Ook wordt er voor een bedrag van € 0,8 mln. aan budget overgeheveld naar het beleidsartikel 23 voor verschillende projecten van Wageningen Research. Tot slot wordt € 0,7 mln. overgeheveld naar het budget voor de NVWA op het beleidsartikel 24 ten behoeve van de werkzaamheden van de NVWA voor het visserijtoezicht beschermde gebieden Noordzee.

22.3 Landelijk gebied

Opdrachten

Toekomst landelijk gebied

Het opdrachtenbudget voor Toekomst landelijk gebied wordt met € 25,3 mln. verlaagd. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat er € 7,2 mln. wordt overgeheveld naar begrotingsartikel 24 ten behoeve van opdrachten die door de RVO worden uitgevoerd voor ondersteuning bij de opgaven in het landelijk gebied. Ook wordt er € 6,8 mln. overgeheveld naar begrotingsartikel 23 ten behoeve van de opdracht aan het RIVM voor uitvoering en doorontwikkeling van AERIUS. Aanvullend wordt er een kasschuif uitgevoerd van € 6,6 mln. op het budget voor ondernemingsplannen. Een deel van de uitgaven voor uitvoering, monitoring, begeleiding en opschalen vinden plaats in latere jaren. Tot slot is er € 3,2 mln. voor de vervanging van AERIUS wegens vertraging in de uitvoering naar een later jaar verplaatst.

Budgetflexibiliteit

Tabel 9 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	80,9%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	18,8%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0,3%
<i>nog niet ingevuld/vrij te besteden</i>	0,0%

3.3 Artikel 23: Kennis en innovatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art. 23 uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerp- begroting t (1)	Muta- ties via NvW, moties, amen- demen- ten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
	Uitgaven	380.740	0	380.740	30.831	411.571	- 20.418	- 34.004	- 52.159	- 21.409	213.725
23.0	Kennis en innovatie	380.740	0	380.740	30.831	411.571	- 20.418	- 34.004	- 52.159	- 21.409	213.725
	<i>Subsidies (regelingen)</i>	226.595	0	226.595	6.997	233.592	- 41.873	- 54.892	-	- 34.280	75.016
	Beleidsondersteunend onderzoek (Wageningen Research)	48.305	0	48.305	12.590	60.895	10.085	8.410	100.717 7.010	6.321	18.393
	Missiegedreven kennis- en innovatiebeleid (Wageningen Research)	48.275	0	48.275	5.561	53.836	5.503	8.382	7.915	8.820	44.197
	Kennis- en innovatieketen	61.423	0	61.423	- 11.108	50.315	- 55.681	- 69.022	- 99.838	- 67.581	2.660
	Onderwijs en educatie	10.493	0	10.493	- 641	9.852	- 67	306	712	- 138	6.907
	Nationaal Groeifonds	58.099	0	58.099	595	58.694	- 1.713	- 2.968	- 16.516	18.298	2.859
	<i>Opdrachten</i>	11.133	0	11.133	4.035	15.168	6.385	6.403	5.752	3.145	6.756
	Kennis- en innovatieketen	4.387	0	4.387	- 270	4.117	- 261	- 235	- 167	- 167	3.553
	Programmering RIVM	6.746	0	6.746	4.305	11.051	6.646	6.638	5.919	3.312	3.203
	<i>Bijdrage aan agentschappen</i>	8.692	0	8.692	16.831	25.523	7.522	7.714	8.137	4.439	4.563
	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu	8.692	0	8.692	16.831	25.523	7.522	7.714	8.137	4.439	4.563
	<i>Bijdrage aan ZBO's/RWT's</i>	134.320	0	134.320	2.968	137.288	7.548	6.771	34.669	5.287	127.390
	Wageningen Research	134.320	0	134.320	2.968	137.288	7.548	6.772	34.678	5.303	125.163
	ZonMw	0	0	0	0	0	0	- 1	- 9	- 16	2.227
	Ontvangsten	7.474	0	7.474	3.065	10.539	1.666	1.666	1.666	1.666	9.140

Tabel 11 Budgettaire gevolgen van beleid art. 23 ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontvangsten	Ont- werpbe- groting t (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5) = (3) + (4)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Muta- tie 2031
		7.474	0	7.474	3.065	10.539	1.666	1.666	1.666	1.666	9.140
23.0	Kennis en innovatie	7.474	0	7.474	3.065	10.539	1.666	1.666	1.666	1.666	9.140
	<i>Ontvangsten</i>	7.474	0	7.474	3.065	10.539	1.666	1.666	1.666	1.666	9.140
	Diverse ontvangsten	7.474	0	7.474	3.065	10.539	1.666	1.666	1.666	1.666	9.140

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget wordt per saldo € 124,6 mln. verhoogd. Door een verplichtingschuif van € 60,9 mln. voor Wageningen Research (WR) voor het meerjarig kunnen verplichten van enkele wettelijke taken stijgt het verplichtingen budget. Daarnaast wordt het verplichtingenbudget van andere beleidsartikelen verhoogd met € 32,9 mln. voor het RIVM en voor het aanvullend beleidsondersteunend onderzoek met € 19,9 mln. Deze worden nader toegelicht bij de uitgaven. Bij de Groiefondsen wordt € 17,7 mln. aan niet benut verplichtingenbudget uit 2025 toegevoegd aan het budget van 2026. Tot slot vindt er een vermindering van het budget plaats van € 9,3 mln. in verband met de verplaatsing van de regeling voor Sociaal Economische Begeleiding (SEB) naar artikel 22.

Subsidies

Beleidsondersteunend onderzoek (Wageningen Research)

Het subsidiebudget voor Beleidsondersteunend onderzoek wordt verhoogd met € 12,6 mln. Het betreft diverse technische mutaties vanuit andere beleidsartikelen aan onderzoeksprojecten van WR. De grootste bijdragen worden geleverd door projecten voor Kas als Energiebron (KaE) met € 3,6 mln. Een andere grote bijdrage is voor de Nationale Proeftuin Precisieland-en tuinbouw-Robotica (NPPL+R) van € 2,3 mln.

Missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid

Het subsidiebudget voor missiegedreven kennis- en innovatiebeleid neemt per saldo toe met € 5,6 mln. Dit wordt veroorzaakt door het herverdelen van € 4,0 mln. van Kennis- en innovatieketen naar Missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid. Daarnaast is van latere jaren € 4,1 mln. budget naar voren gehaald om te zorgen voor voldoende verplichtingenruimte om voorgenomen projecten op het gebied van Robotisering in 2026 te kunnen realiseren. Het budget wordt verminderd met € 2,1 mln. voor het 'De Nationale Proeftuin Precisieland-en tuinbouw-Robotica' (NPPL+R).

Kennis- en innovatieketen

Het budget voor Kennis- en innovatieketen wordt per saldo met € 11,1 mln. verlaagd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de structurele verplaatsing van de SEB-regeling van artikel 23 naar artikel 22. Hierdoor wordt het budget in 2026 verminderd met € 6,3 mln. Verder wordt er budget van Kennis- en innovatieketen gealloceerd naar de RIVM voor opdrachten, die betrekking hebben op de meet -en modelsystematiek stikstof (€ 5,2 mln.).

Budgetflexibiliteit

Tabel 12 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	93,7%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	0,0%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	4,7%
<i>nog niet ingevuld/vrij te besteden</i>	1,6%

3.4 Artikel 24: Uitvoering en toezicht

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 13 Budgettaire gevolgen van beleid art. 24 uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerp- begroting t (1)	Mutaties via NvW, mutaties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- grotting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e supple- toire be- grotting (5) = (3) + (4)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
		625.219	0	625.219	99.128	724.347	891	–	– 13.636	– 31.445	526.028
	Uitgaven	625.219	0	625.219	99.128	724.347	891	–	– 13.636	– 31.445	526.028
24.0	Uitvoering en toe- zicht	625.219	0	625.219	99.128	724.347	891	–	– 13.636	– 31.445	526.028
	<i>Bijdrage aan agent- schappen</i>	625.219	0	625.219	99.128	724.347	891	–	– 13.636	– 31.445	526.028
	Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit	332.674	0	332.674	35.307	367.981	3.528	1.376	– 6.915	– 18.464	318.410
	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	271.973	0	271.973	62.677	334.650	– 2.781	– 3.079	– 6.721	– 12.981	189.124
	Rijksdienst voor Ondernemend Nederland t.b.v. attachénetwerk	20.572	0	20.572	1.144	21.716	144	0	0	0	18.494
	Ontvangsten	0	0	0	56.124	56.124	0	0	0	0	0

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 24 ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontvangsten	Ontwerp- begro- ting t (1)	Mutaties via NvW, mutaties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- grotting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supple- toire be- grotting (4)	Stand 1e supple- toire be- grotting (5) = (3) + (4)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Muta- tie 2031
		0	0	0	56.124	56.124	0	0	0	0	0
24.0	Uitvoering en toezicht	0	0	0	56.124	56.124	0	0	0	0	0
	<i>Ontvangsten</i>	0	0	0	56.124	56.124	0	0	0	0	0
	Ontvangsten NVWA	0	0	0	31.124	31.124	0	0	0	0	0
	Ontvangsten RVO	0	0	0	25.000	25.000	0	0	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget op dit beleidsartikel wordt verhoogd met € 99,1 mln., gelijk de verhoging van het uitgavenbudget.

Bijdrage aan agentschappen

Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Dit betreft een verhoging van de beschikbare budgetten ad € 35,3 mln. voor bijdragen aan de NVWA (vanuit de overige LVVN-begrotingsartikelen) zodat de kosten van de opdracht van LVVN voor uitvoering en handhaving 2026 uit het Jaarplan

2026 van de NVWA volledig gedekt zijn. Grotere componenten uit de totaal toegevoegde zijn € 19,3 mln. voor het programma Mest en € 7 mln. voor de wettelijke onderzoekstaken voedselveiligheid (uitgevoerd door Wageningen Food Safety Research).

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Verhoging van de beschikbare budgetten voor bijdragen aan de RVO (vanuit de overige LVVN-begrotingsartikelen) zodat de kosten van de opdracht 2026 van LVVN aan de RVO volledig gedekt zijn. Voorbeelden zijn toevoeging van budget voor dekking van de uitvoeringskosten van de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij (LBV) en LBV-Plus, uitvoeringskosten van het Programma Doelgerichte Bedrijfssturing en uitvoering van de regeling Biologische Landbouw en Biofach.

Ontvangsten

Ontvangsten Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Ontvangsten vloeien voort uit vaststelling van de jaarrekening van de NVWA over 2025. De € 31,1 mln. bestaat uit twee delen: de afrekening met LVVN over de Jaarplanopdracht 2025 (een teruggave van € 5,3 mln.) en een afdracht van surplus Eigen Vermogen van het agentschap NVWA (in totaal € 25,9 mln.)

Ontvangsten Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Ontvangsten zijn een prognose van nog te ontvangen verrekeningen met de RVO en de continuïteitsverantwoordelijke voor de RVO, het ministerie van EZK. Verwachte ontvangsten zijn opgebouwd uit ongeveer € 23 mln. afkomstig uit de afrekening over de Jaarplanopdracht 2025 van LVVN aan RVO en ongeveer € 2 mln. afkomstig uit een afdracht door het ministerie van EZK van surplus Eigen Vermogen bij de RVO aan opdrachtgevers.

Budgetflexibiliteit

Tabel 12 Geschatte budgetflexibiliteit

	2026
<i>juridisch verplicht</i>	100%
<i>bestuurlijk gebonden</i>	0,0%
<i>beleidsmatig gereserveerd</i>	0,0%
<i>nog niet ingevuld/vrij te besteden</i>	0,0%

4 Niet-beleidsartikelen

4.1 Artikel 50: Apparaat

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van beleid art. 50 uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerp- begroting (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Mutatie 2031
	Uitgaven	262.725	0	262.725	17.574	280.299	11.633	9.523	1.636	-	202.444
										6.993	
50.0	Apparaat	262.725	0	262.725	17.574	280.299	11.633	9.523	1.636	-	200.017
	<i>Personele uitgaven</i>	<i>208.714</i>	<i>0</i>	<i>208.714</i>	<i>15.995</i>	<i>224.709</i>	<i>10.657</i>	<i>8.507</i>	<i>1.790</i>	<i>-</i>	<i>155.435</i>
	Eigen personeel	199.632	0	199.632	11.223	210.855	11.077	8.927	2.210	-	147.261
	Externe inhuur	6.633	0	6.633	4.772	11.405	- 420	- 420	- 420	- 420	5.725
	Overige personele uit- gaven	2.449	0	2.449	0	2.449	0	0	0	0	2.449
	<i>Materiële uitgaven</i>	<i>54.011</i>	<i>0</i>	<i>54.011</i>	<i>1.579</i>	<i>55.590</i>	<i>976</i>	<i>1.016</i>	<i>- 154</i>	<i>-</i>	<i>44.582</i>
	Bijdrage aan SSO's (exclusief DICTU)	6.741	0	6.741	14	6.755	3	0	0	0	6.609
	DICTU	24.947	0	24.947	0	24.947	0	0	0	0	21.274
	Overige materiële uit- gaven	22.323	0	22.323	1.565	23.888	973	1.016	- 154	-	16.699
										1.763	
	Ontvangsten	7.526	0	7.526	0	7.526	0	0	0	0	4.146

Tabel 16 Budgettaire gevolgen van beleid art. 50 ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontvangsten	Ontwerp- begro- ting t (1)	Mutaties via NvW, moties, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e supple- toire be- groting (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5) = (3) + (4)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Mutatie 2031
	Ontvangsten	7.526	0	7.526	0	7.526	0	0	0	0	4.146
50.0	Apparaat	7.526	0	7.526	0	7.526	0	0	0	0	4.146
	<i>Ontvangsten</i>	<i>7.526</i>	<i>0</i>	<i>7.526</i>	<i>0</i>	<i>7.526</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>4.146</i>
	Ontvangsten	7.526	0	7.526	0	7.526	0	0	0	0	4.146

Toelichting

Verplichtingen

De verplichtingen op dit artikel worden met € 17,6 mln. verhoogd, gelijk de verhoging van het uitgavenbudget.

Personele uitgaven

Eigen personeel

Het budget voor personele uitgaven wordt met € 11,2 mln. verhoogd. Dit betreft voor

circa € 3,0 mln. een toevoeging aan het budget van de gedeelde bedrijfsvoeringsonderdelen van de ministeries van EZK en LVVN. Daarnaast zijn er toevoegingen aan het budget voor eigen personeel gedaan vanuit de beleidsartikelen voor onder andere stafuitbreiding ten behoeve van een tweede bewindspersoon en het programma Transparantie in Informatie zodat er extra stappen gezet kunnen worden ten behoeve van de Wet open overheid.

4.2 Artikel 51: Nog onverdeeld

Tabel 17 Budgettaire gevolgen van beleid art. 51 uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Verplichtingen	Ontwerpbegroting (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
	10.906	0	10.906	103.090	113.996	- 32.474	- 406.312	- 1.482.665	- 1.611.137	64.089	
	Uitgaven	10.906	0	10.906	103.090	113.996	- 32.474	- 406.312	- 1.482.665	- 1.611.137	64.089
51.0	Nog onverdeeld	10.906	0	10.906	103.090	113.996	- 32.474	- 406.312	- 1.482.665	- 1.611.137	64.089
	<i>Nog onverdeeld</i>	<i>10.906</i>	<i>0</i>	<i>10.906</i>	<i>103.090</i>	<i>113.996</i>	<i>- 32.474</i>	<i>- 406.312</i>	<i>- 1.482.665</i>	<i>- 1.611.137</i>	<i>64.089</i>
	Prijsbijstelling	0	0	0	70.681	70.681	64.200	33.547	21.874	15.121	7.515
	Loonbijstelling	1.239	0	1.239	18.509	19.748	15.996	15.564	23.055	23.450	11.340
	Nog te verdelen	9.667	0	9.667	13.900	23.567	- 112.670	- 455.423	- 1.527.594	- 1.649.708	45.234
	Ontvangsten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van beleid art. 51 ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Ontvangsten	Ontwerpbegroting (1)	Mutaties via NvW, amendementen en ISB (2)	Vastgestelde begroting (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e suppletoire begroting (4)	Stand 1e suppletoire begroting (5) = (3) + (4)	Mutatie 2027	Mutatie 2028	Mutatie 2029	Mutatie 2030	Mutatie 2031
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Toelichting

Nog onverdeeld

Dit artikel is een administratief begrotingstechnisch artikel. Dit betekent dat er geen daadwerkelijke uitgaven ten laste van artikel 51 worden gedaan. Vanuit dit artikel vinden overboekingen van loon- en prijsbijstelling naar de loon- en prijsgevoelige artikelen binnen de begroting plaats. Ook worden er taakstellingen of middelen die nog niet aan de beleidsartikelen zijn toegevoegd op dit artikel geplaatst.

De middelen die waren gereserveerd voor het vervolgpakket Nederland van het slot zijn omgebogen en worden ingezet als dekking voor het Stikstoffonds van € 20 mld. Daarnaast worden er middelen gereserveerd op dit begrotingsartikel voor de HCU. De High Containment Unit (HCU) is een onderzoeksfaciliteit van nationaal belang voor diagnostiek en onderzoek naar besmettelijke dierziekten. De overheid heeft een wettelijke verplichting om een voorziening als de HCU beschikbaar te hebben. De technische levensduur van de HCU loopt in 2034 af. Voor de periode 2030 t/m 2034 wordt daarvoor op de begroting van LVVN een reservering gemaakt van in totaal € 200 mln. Volgend jaar zal het kabinet een besluit nemen over de (wijze van) vervanging.

5 Agentschappen

5.1 Agentschap Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit

Toelichting

De agentschapsparagraaf is in deze supplettoire begroting niet opgenomen. Op basis van de Rijksbegrotingsvoorschriften 2026 wordt een agentschapsparagraaf opgesteld indien de realisatie cumulatief 5% of cumulatief € 20 mln. afwijkt van de begroting. Hier is geen sprake van.

6 Begrotingsfonds

6.1 De begroting van het Diergezondheidsfonds

Tabel 19 Budgettaire gevolgen van beleid Diergezondheidsfonds uitgaven (bedragen x € 1.000)

01 Bewaking en bestrijding van dierziekten											bedragen x1.000
Art. Omschrijving	Ont- werpbe- grotng 2026 (1)	Mutaties via NvW, ISB, mo- ties en amende- menten (2)	Vastgestelde begroting 2026 (3)=(1)+(2)	Mutaties 1 ^e sup- pletoire begroting (4)	Stand 1 ^e sup- pletoire be- grotng (5)=(3)+(4)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Mutatie 2031	
Verplichtingen	38.133	0	38.133	11.000	49.133	0	0	0	0	38.133	
Uitgaven	38.133	0	38.133	11.000	49.133	0	0	0	0	38.133	
01.01 Bewaking van dierziekten (opdrachten)											
Bewaking van dierziekten (opdrachten)	3.177	0	3.177	0	3.177	0	0	0	0	3.177	
01.02 Bestrijding van dierziekten (opdrachten)											
Bestrijding van dierziekten (opdrachten)	500	0	500	0	500	0	0	0	0	500	
01.04 Overig (opdrachten)											
Overig (opdrachten)	1.171	0	1.171	0	1.171	0	0	0	0	1.171	
01.08 Bestrijding van dierziekten (schade)vergoedingen											
Bestrijding van dierziekten (schade)vergoedingen	3.000	0	3.000	11.000	14.000	0	0	0	0	3.000	
01.09 Overig (subsidies)											
Overig (subsidies)	474	0	474	0	474	0	0	0	0	474	
01.15 Bewaking (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)											
Bewaking (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	19.357	0	19.357	0	19.357	0	0	0	0	19.357	
01.16 Overig (bijdrage aan ZBO's / RWT's)											
Overig (bijdrage aan ZBO's / RWT's)	1.440	0	1.440	0	1.440	0	0	0	0	1.440	
01.17 Crisisparaatheid (opdrachten)											
Crisisparaatheid (opdrachten)	2.889	0	2.889	0	2.889	0	0	0	0	2.889	
01.18 Bestrijding (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)											
Bestrijding (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	1.430	0	1.430	0	1.430	0	0	0	0	1.430	
01.19 Crisisparaatheid (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)											

Tabel 19 Budgettaire gevolgen van beleid Diergezondheidsfonds uitgaven (bedragen x € 1.000)

01 Bewaking en bestrijding van dierziekten										bedragen x1.000
Crisisparaatheid (Bijdrage aan ZBO's / RWT's)	4.695	0	4.695	0	4.695	0	0	0	0	4.695

Tabel 20 Budgettaire gevolgen van beleid Diergezondheidsfonds ontvangsten (bedragen x € 1.000)

	Ontwerp- groting t (1)	Mutaties via NvW, amende- menten en ISB (2)	Vastge- stelde be- groting t (3) = (1) + (2)	Mutaties 1e sup- pletoire begroting (4) = (3) + (4)	Stand 1e supple- toire be- groting (5)	Muta- tie 2027	Muta- tie 2028	Muta- tie 2029	Muta- tie 2030	Mutatie 2031
Ontvangsten	39.182	0	39.182	46.934	86.116	0	0	0	0	38.133
01.10 Ontvangsten LVVN										
Ontvangsten LVVN	11.190	0	11.190	0	11.190	0	0	0	0	11.505
01.11 Ontvangsten sector										
Ontvangsten sector	27.004	0	27.004	0	27.004	0	0	0	0	25.128
01.12 Ontvangsten EU										
Ontvangsten EU	0	0	0	9.215	9.215	0	0	0	0	0
01.14 Saldo van de afgesloten rekeningen										
Saldo van de afgesloten rekeningen	0	0	0	37.719	37.719	0	0	0	0	0
01.20 Bijdrage DGF Eindejaarssaldo										
Bijdrage DGF Eindejaarssaldo	988	0	988	0	988	0	0	0	0	1.500

Toelichting

Uitgaven

Bestrijding van dierziekten - (schade) vergoedingen

Gedurende 2025 en begin 2026 zijn er al veel HPAI uitbraken geweest. Voor 2026 wordt het budget op bestrijding van dierziekten - (schade)vergoedingen met € 11,0 mln. verhoogd.

Ontvangsten

Ontvangsten EU

De ontvangsten EU zijn met € 9,2 mln. verhoogd. De Europese Unie heeft in 2025 de vogelgriep-uitbraken 2022 afgerekend. De totale ontvangst bedraagt € 23,0 mln. waarvan € 13,8 mln. is ontvangen in 2025 en € 9,2 mln. wordt ontvangen in 2026.

Ontvangsten saldo afgesloten rekeningen

Als begrotingsfonds heeft het Diergezondheidsfonds een 100% eindejaarsmarge. Conform de vigerende systematiek wordt bij voorjaarsnota het eindsaldo DGF van het voorgaande jaar (2025) toegevoegd aan de ontvangsten van het lopende jaar (2026). Op het saldo van de afgesloten rekeningen is derhalve € 37,7 mln. toegevoegd.